

mini przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Spacerem po Pradze Północ cz. I

czas trwania: 5 godzin, typ: piesza, liczba miejsc: 8, stopień trudności: łatwa

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Położona na niskiej skarpie wiślanej prawobrzeżna część Warszawy zwana Pragę, była – tak jak część lewobrzeżna – terenem wczesnego osadnictwa. Już w X wieku istniało tu okazałe grodzisko na Starym Bródnie, a w XI powstały osady na Kamionku i Goławiu. Po nich pojawiły się osady w Kawęczynie i Targowem. Na miejscu tej ostatniej założono później wieś zwaną Pragę, której miano wywodzi się od wyprażania, czyli wypalania lasu. Z upływem czasu nazwa ta objęła całość terenów osadniczych na prawym brzegu Wisły w rejonie Warszawy. Po raz pierwszy nazwa ta została odnotowana w 1432 r. Południowa część Pragi była wówczas własnością kapituły plockiej i nosiła nazwę Biskupiej, zaś północna stanowiła własność rycerską i książęcą i nazywana była Pragę Książęcą.

W połowie wieku XVII Praga Biskupia otrzymała prawa miejskie, a Książęca stała się jurydyką. Obie miały wspólny ratusz, który znajdował się przy dzisiejszej ulicy Ratuszowej. W 1770 r. otoczona wałem Praga posiadała trzy rogatki wjazdowe: grochowskie od południa, żąbkowskie od wschodu i gołędzinowskie od północy.

W 1791 r. (po likwidacji jurydyk) Praga włączona została do Warszawy. W XIX w. dzielnica przeszła wielkie przeobrażenia: wyregulowano i wybrukowano ulice, stała się ważnym węzłem kolejowym, nastąpił na jej terenie znaczny rozwój przemysłu metalowego i chemicznego, hutniczego, spożywczego i gorzelniczego, nie wspominając o usługach. Pociągnęło to za sobą szybką urbanizację tej robotniczej – w przeważającej mierze – dzielnicy. Największe jednak zmiany w wyglądzie, kształcie i strukturze tej części Warszawy przyniosły lata po II wojnie światowej. Obszar Pragi został znacznie powiększony, rozwinął się przemysł, powstały nowe osiedla mieszkaniowe, wytyczono nowe trasy i ulice.

Neogotycka katedra praska pw. Św. Floriana, zaprojektowana przez Józefa Piusa Dziekońskiego, zbudowana została w latach 1888-1901. W 1944 r., wycofujący się z Pragi Niemcy wysadzili świątynię. Odbudowano ją w latach 1947-72 wg projektu Stanisława Marzyńskiego. Jej cechą charakterystyczną są dwie wysokie, zakończone hełmami wieże. W elewacji zachodniej znajduje się figura Jezusa Miłosiernego, w pobliżu której rośnie jeden z wielu dębów papieskich. Przed katedrą zwraca na siebie uwagę pomnik księdza Ignacego Jana Skorupki.

Park Praski powstawał przez sześć lat (1865-71) i zlokalizowany został na miejscu dawnych fortyfikacji napoleońskich na obszarze 19 ha. W 1927 r. zmniejszono jego obszar do 8 ha, a 24 lata później, po kolejnych przeobrażeniach, jego teren został powiększony do 10 ha. Od 1900 r. do 1939 r. na jego południowym skraju (obecny niewielki skwer przy przystanku "Park Praski") znajdował się Teatr Praski, zaś w narożu północno-zachodnim lunapark o wdzięcznej nazwie "100 pociech";

Tworzenie warszawskiego ZOO rozpoczęto w 1927 r. na 10 ha wydzielonych z Parku Praskiego oraz 2 ha wydzielonych z terenu szkółek drzewnych przy ul. Ratuszowej. Zoo zostało otwarte rok później, a w 1938 r., powiększone do 32 ha. Był to wówczas największy i najnowocześniejszy ogród tego typu w Europie. Po zniszczeniach wojennych zostało odbudowane w 1948 r. i powiększone do 42 ha. Przez cały ogród prowadzi oznakowana strzałkami trasa zwiedzania.

Kościół Matki Boskiej Loretańskiej. Pierwotną świątynię w postaci kaplicy Loretańskiej ufundował król Władysław IV, jako votum za skończenie wojny z Turcją. Wzorem dla wzniesionej w latach 1640-44 budowli, była kaplica w Loreto. Usytuowano ją przy zabudowaniach kościoła i klasztoru Bernardynów. Kompleks zakonny uszkodzony podczas potopu szwedzkiego został odbudowany, a następnie, w roku 1811, w związku z planem budowy fortyfikacji napoleońskich, rozebrany. Pozostała jedynie kaplica, z której figurkę Matki Bożej przeniesiono w 1822 r. do kościoła Bernardynów pw. św. Anny na Krakowskim Przedmieściu. Nie mogąca pomieścić wiernych kaplica została w roku 1853 rozbudowana. Po niewielkich uszkodzeniach z roku 1944, odrestaurowana w latach 1958-1964. W kaplicy kościoła znajduje się ciekawa XV-wieczna rzeźba Madonny z Dzieciątkiem, pochodząca z dawnego, nieistniejącego kościoła na Kamionku.

W otoczeniu kościoła można wymienić m.in.: figurę Matki Bożej z Dzieciątkiem Jezus z roku 1919, kamień pamięci legendarnego Rocha Kowalskiego (rzeczywistego bohatera Potopu, który zginął w walce ze Szwedami) oraz ceramiczną drogę krzyżową na wewnętrznym murze otaczającym teren kościoła. Na oddzielną uwagę zasługuje wybudowana w stylu dworcowym plebania.

Następnym punktem spaceru jest pomnik Pomordowanych w Praskich Więzieniach przy ulicy Namysłowskiej. Można do niego dotrzeć kilkoma drogami. Najkrótszą jest ta przez plac Hallera, na którym można ujrzyć kolejny niedawno posadzony dąb pamięci Ojca Świętego Jana Pawła II, zaś w pobliżu budynku ujęcia wody oligoceńskiej pamiątkowy kamień.

Po obejrzeniu pomnika przy ulicy Namysłowskiej obieramy kierunek południowy. Dochodząc do ul. Ratuszowej skręcamy w prawo i po chwili docieramy do skweru im. płk Antoniego Władysława Żurowskiego, na którym znajduje się głaz jego pamięci. Podążając dalej ulicą 11 Listopada, w pobliżu jej zejścia z Bródnowską, trafiamy na kolejny głaz pamięci, poświęcony żołnierzom AK Obwodu Praga.

Ulicą Bródnowską dochodzimy do Szwedzkiej. Idziemy Szwedzką w kierunku południowym. Po lewej stronie przez kilkaset metrów ciągną się zabudowania z czerwonej cegły, wzniesionej w 1896 r. fabryki Towarzystwa Akcyjnego Przetworów Chemicznych „Praga”, obecnie pustostanu. Za nią, w narożniku Stalowej i Szwedzkiej, widzimy budynki tzw. Zbrojowni z charakterystycznymi panopliami artyleryjskimi na frontonie od strony Szwedzkiej.

Po dojściu i obejrzeniu fasady Domu Pracy im. Mańkowskich, a przed nim kościoła Matki Bożej z Lourdes i stojącego przy nim oryginalnego żelaznego krzyża oraz figury Matki Boskiej w miniaturowej grocie, przechodzimy na światłach na drugą stronę alei Solidarności i podążamy w kierunku południowo-wschodnim. Po drodze mijamy stary, drewniany krzyż przy ul. Radzywińskiej.

Bazylika Najświętszego Serca Jezusowego ufundowana została przez Michała i Marię Radziwiłłów i wznoszona etapami w latach 1907-14 i 1920-23. Jako jej wzorzec posłużyła rzymska świątynia San Paolo fuori le mura. Jest to dwupoziomowy kościół. Górny poziom posiada dwie kolumnady liczące po 12 monolitycznych kolumn korynckich z włoskiego granitu, podtrzymujących sklepienie. Kościół dolny może pomieścić aż! 10 tysięcy wiernych. Przy jej południowej elewacji znajduje się pomnik św. Jana Bosko.

Ulicą Kawęczyńską dochodzimy do jednego z niewielu w Warszawie drewnianego domu.

Wracamy do ulicy Stalowej i tam pod nr 20/22 możemy usiąść, skorzystać z toalety, a przede wszystkim zjeść niedrogi i bardzo smaczny posiłek.

Program wycieczki

Warszawa

Nadwiślańska Notre Dame

Sylwetka z dwiema wieżami górująca nad prawobrzeżną Warszawą jest też dobrze widoczna od strony Starego Miasta. Niektórzy nazywają ją „praską Notre Dame”, chociaż podobieństwo do katedry w Paryżu jest dość umowne.

Kościół zbudowano go w latach 1887–1904 przy głównej arterii komunikacyjnej Pragi, jako przeciwwagę dla prawosławnej cerkwi. Jego projektantem był znakomity architekt, twórca kilkadziesiątu świątyń w Polsce, prof. Józef Pius Dziekoński, który właśnie ten kościół wymienił jako swoje największe osiągnięcie. Warszawiacy okrzyknęli świątynię najpiękniejszą XIX-wieczną budowlą w mieście. Uznaje się ją często za wzorcową w polskiej architekturze sakralnej, jest także źródłem wielu zapożyczeń.

Jej forma i układ przestrzenny nawiązują do tzw. gotyku mazowieckiego (nadwiślańskiego). Kościół z elewacjami z surowej cegły, z dwiema wysokimi wieżami, jest trzynawową bazyliką. Wnętrze z ostrołukowymi sklepieniami również wykonano w fakturze ceglanej. Nad nawą poprzeczną znajduje się trzecia wieżyczka - sygnaturka, zwieńczona po wojnie koroną Najświętszej Marii Panny.

Wieże zabytkowego kościoła, pierwotnie ażurowe, miały 75 m wysokości. W latach 20. ubiegłego wieku zauważono na nich spękania, spowodowane prawdopodobnie niestabilnością gruntu, choć często opowiada się też o silnym wybuchu w cytadeli w 1923 r., który ponoć przesunął konstrukcje hełmów wież. Ostatecznie kilka lat później wieże obniżono.

Kościół bardzo ucierpiał podczas wycofywania się Niemców przed nadchodzącą w 1944 r. Armią Radziecką. Z całej monumentalnej budowli ocalała jedynie część ścian bocznych, gdzie stały figury dwóch patronów kościoła - św. Michała Archanioła i św. Floriana. Odbudowa trwała długo - wieże świątyni dokończono dopiero w latach 70. Jeszcze później uzupełniono witraże w oknach - umieszczono w nich ilustracje wydarzeń historycznych, takich jak bitwa warszawska w 1920 r. i symbole dekanatów utworzonej w 1992 r. diecezji warszawsko-praskiej. Wtedy właśnie kościół stał się jej katedrą.

W prawej nawie warto zobaczyć stojącą na postumencie drewnianą barokową figurę św. Floriana - patrona strażaków. W kruchcie znajduje się krucyfiks z kaplicy z pobliskiego Szpitala Przemienienia Pańskiego, która uległa zniszczeniu w czasie wojny. Krzyż był dwukrotnie uszkodzony przez szaleńców.

Nocą świątynia, wraz z odsłoniętym przed nią w 2005 r.

pomnikiem ks. Ignacego Jana Skorupki, jest bardzo ciekawie podświetlona.

52°15'06"N 21°01'50"E | na mapie:A

Warszawa

Park Praski

Park Praski ma bardzo bogatą historię. Urządzony w XIX w. na miejscu zburzonych zabudowań miasteczka Praga i fortyfikacji napoleońskich, przypominał bardziej las niż park. Zajmował obszar obecnego zoo i był popularnym miejscem schadzek okolicznych panien z żołnierzami z pobliskich koszar.

Dziś można się tu świetnie zrelaksować i wypocząć. W odbudowanej po pożarze muszli koncertowej w letnie weekendy są organizowane liczne atrakcje kulturalne. Wizytę w parku można połączyć ze spacerem nad Wisłę, do praskiego portu lub ze zwiedzaniem zoo (o jego sąsiedztwie przypomina 5-metrowa rzeźba przedstawiająca żyrafę i wybieg dla niedźwiedzi od strony al. Solidarności).

52°15'13"N 21°01'39"E | na mapie:B

Warszawa

Warszawskie ZOO

Miejski Ogród Zoologiczny powstał w 1928 r. w skutek przekształcenia dawnych terenów parku Praskiego. Pierwotnie przebywało tu około 500 zwierząt. Dziś jest ich prawie 4000 i 490 gatunków.

Większość zwierząt można oglądać w otoczeniu przypominającym ich naturalne środowisko. W trawie wylegają się gepardy, lwy i tygrysy. Słonie paradują po nowoczesnym i przestronnym wybiegu, podobnie jak żyrafy i nosorożce. Jest również liczna grupa niesfornych małp - wśród nich szympansy. Co ciekawe, mają one w swojej klatce telewizor, w którym podobno uwielbiają oglądać programy polityczne.

Warto zobaczyć także akwarium pełne egzotycznych ryb, pawilon dla bezkręgowców, gdzie furorę robią przerażające ptaszniki, skorpiony i karaczany oraz ptaszarnię z kolekcją barwnych i krzykliwych papug. W centralnej części ogrodu, na dużym stawie znajduje się wyspa zamieszkaana m.in. przez gibony i lemury. Najlepiej obserwować je ze specjalnego tarasu widokowego. Prawdziwą atrakcją są niespotykane w żadnym innym polskim ogrodzie mrówkojady. Ponieważ mrowiska są w Polsce pod ochroną, w ich menu mrówki zastąpiono m.in. karmą dla psów i makaronem, a mrówkojady... nie narzekają.

Dla dzieci otwarto Baśniowe Zoo, w którym zgromadzono gatunki znane z bajek i baśni. Są tu osiołki, kuczki, króliki, a także kozy angorskie i kury jedwabiste. W sąsiedztwie

znajduje się plac zabaw ze zjeżdżalnicami i kolorową ciuchcią.

Miejski Ogród Zoologiczny
ul. Ratuszowa 1/3, tel. 022 619 40 41
www.zoo.waw.pl

52°15'27"N 21°01'22"E | na mapie:C

Warszawa

Kościół Matki Boskiej Loretańskiej

Już w XVII w. stała tu kaplica, którą zniszczyli Szwedzi w czasie Potopu. Postawiony w tym miejscu kościół też nie miał szczęścia, zdewastowano go w czasie Insurekcji Kościuszkowskiej. Kolejna odbudowa miała miejsce w 1853 r., a przebudowa po II wojnie światowej. Kościół stoi wśród starych drzew i wraz z plebanią jest jednym z bardziej kameralnych miejsc na Pradze.

52°15'24"N 21°01'40"E | na mapie:D

Warszawa

Pomnik przy ulicy Namysłowskiej

Pomnik znajduje się na Pradze Północ, na terenie byłego

zakładu karno-śledczego (naprzeciwko zieleńca ciągnącego się między pasami jezdni ulicy Karola Szymanowskiego), który w latach 1944-1956 był miejscem kaźni żołnierzy organizacji podziemnych walczących o wyzwolenie spod komunistycznego jarzma. Jego głównym i najważniejszym elementem jest rzeźba postaci więźnia wychodzącego na wolność przez wyłamane kraty. Autorami tegoż pomnika-mauzoleum są: Dariusz Kowalski od strony artystycznej i Sławomir Korzeniowski - architektonicznej. Wybudowany został w latach 1997-2001 z inicjatywy Związku Byłych Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego.

52°15'47"N 21°02'04"E | na mapie:E

Warszawa

Kamienica Domu Pracy im. Mańkowskich

Jest to zabytkowa kamienica u zbiegu ulic Wileńskiej i Szwedzkiej w Warszawie. Obecnie mieści się w niej dom zakonny Zgromadzenia Księży Marianów.

52°15'37"N 21°02'47"E | na mapie:F

Warszawa

Bazylika Najświętszego Serca Jezusowego

Powstała w czasach zaboru rosyjskiego, na początku XX wieku w miejscu drewnianej kapliczki. Ufundowała ją księżna Maria z Zawiszów Radziwiłłowa w 1904 roku, ale budowa świątyni rozpoczęła się trzy lata później. Budowa trwała dość długo i zakończono ją dopiero w Polsce niepodległej w 1923 roku. Wnętrze kościoła zostało tak zaprojektowane, by mogło jednocześnie służyć jako sala koncertowa.

52°15'31"N 21°03'34"E | na mapie:G

Warszawa

Drewniana oficyna Burkego

Podczas zwiedzania warszawskiej Pragi warto zejść na ulicę Kawęczyńską. Zobaczymy tam ciekawy relikwiarz dawnej zabudowy tego terenu charakterystyczny dla XIX-wiecznej Pragi z czasu zaboru rosyjskiego. Obiektem tym jest drewniana oficyna powstała około 1900 r. Stanowiła przypuszczalnie własność Edwarda Burke. Przylegająca tylną ścianą do sąsiedniej kamienicy oficyna jest piętrowym, dziesięcioosiowym budynkiem z dwoma wejściami umieszczonymi po bokach. Drewniana oficyna jest do dziś zamieszkałym budynkiem. Naprzeciwko niej stoi murowana druga oficyna o ścianach pozbawionych tynków pochodząca z początków XX wieku.

52°15'24"N 21°03'19"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): fot. J. Talacha, fot. A. Płatek, intopoland, AniaiJurek, Kryspin1753, Kryspin1753, AniaiJurek, zbyszekF60

Trasa dodana przez: rk1909

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny, mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu. Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
sobota 24 sierpnia 2024 19:30:26

